

A rabbi útja

<https://168ora.hu/itthon/a-rabbi-utja-167135>

2019. április 24. 18:10 - szerző: Ónody-Molnár Dóra

Különleges országjárásra indult az Egységes Magyarországi Izraelita Hitközség. A túrák résztvevői felkeresik azokat a helyszíneket, amelyek egykor pezsgő zsidó közösségi életnek adtak otthont, és adományokat visznek a rászorulóknak. **A Hitközség a közösségért elnevezésű program célja, hogy a szociális, kulturális és oktatási együttműködés közel hozza egymáshoz a főváros zsidó közösségét Szabolcs-Szatmár-Bereg, Borsod-Abaúj-Zemplén és Heves megye kistelepüléseinek lakóival.** Zötyög a furgon Szorgalmatos határában. Adományokkal teli a csomagter: tartós élelmiszerek, mosószer, tisztálkodószerek. Azoknak szállítják ki a falugondnoki járművel a csomagokat, akik nem tudták a polgármesteri hivatal elől saját maguk elvinni. Sokan vannak így, ami nem is csoda, hiszen egy-egy csomag 17-20 kilós, megemelni sem könnyű, nemhogy hosszasan cipelni.

A furgonban ül a település független polgármestere, Takács Pálné Kovács Piroska, és **Faith Asher**, az Egységes Magyarországi Izraelita Hitközség (EMIH) rabbija, aki képtelen is hosszú utat tett meg, hogy itt lehessen most, ebben a szabolcsi faluban, miután a nemrégiben felújított és megnyitott budavári zsinagóga rabbijának választották.

Egy idősebb, nehéz sorsú házaspárhoz megyünk. Tizenhét évvel ezelőtt **az akkor tizenhat éves fiuk kiugrott a mozgó vonatból, mert az nem állt meg az állomáson. Olyan szerencsétlenül esett, hogy súlyos sérüléséből azóta sem gyógyult fel. A fejét ért ütés agytörzsi károsodást okozott, ettől teljesen lebénult, és éberkómás állapotban van.**

– Ebbe aztán belebetegedett az apja és az anyja is. Hihetetlen veszteség ez, nagyon értelmes fiú, sokra vihette volna – meséli a polgármester. Megállunk a kis ház előtt, a hatvan körüli édesanya a kapuban áll. Bekísér minket. Az utcafronti szobában egy nagy ágyon fekszik a fiú, nemrégiben töltötte be a 33. életévét. Szilárdnak hívják. Élénk szeme folyamatosan cikázva követi, mi történik körülötte. Asher rabbi megáll az ágyánál, bemutatkozik.

– Adj egy mosolyt – nógatja az édesanyja. Majd felénk fordul: – Valamennyire itt van ám velünk. Bohóckodásra fogható, nevet a szeme, ha hülyeségeket mondunk. Sokat nézi a tévét. A Piedone-filmeket szereti, a harcias filmektől viszont megijed. Annak idején a mákos tészta volt a kedvence. Most csak szondán keresztül tudok neki pépesített ételt adni. A leturmixolt levesek azért nem tartoznak a kedvencei közé. A baleset 17 éve történt, azóta mind így vagyunk, csendesen, magunkban. Nagy kihívás

volt őt hazahozni és itthon ápolni, mindent fel kellett áldoznunk ezért.

– Az Örökkévaló aszerint adja a kihívást, hogy ki képes azzal megküzdeni – teszi hozzá Asher rabbi, mire az édesanya nagyot sóhajt, amiben mintha ott rejlene az is, hogy ez azért túl nagy kihívás. Aztán, mintha közben magával is vitázna, hirtelen megrázza a fejét, a fiához fordul, és azt mondja: – Az is jó, hogy itt vagy köztünk, és mosolyogsz ránk. – És a fiú szeme, ahogy ránéz anyjára, mintha valóban fölragyogna: mosolyog.

Később egy ötgyermekes fiatal nőhöz kopogtatunk be. A kertben elszórt játékok. Az anya megtört, a földet nézi, miközben átveszi Asher rabbitól a csomagot. Sír. A polgármester azt mondja, a nő egyedül neveli az öt gyereket, nélkülözésben, hiszen a családi pótlék és az anyasági ellátás szinte semmire nem elég. A gyerekek apja nemrégiben elhagyta őket.

Sok errefelé a nagy család: egy tízgyerekes édesanyához megyünk. Egyik fia Debrecenben van, kórházban. Másfél éve diagnosztizáltak nála rákot, most kapott új csontvelőt. Az édesanyja azt meséli, egy kísérleti gyógyszerprogramnak köszönhető, hogy most erőre kapott a fia. Nagyon reménykednek.

– Nem adja fel, küzd – teszi hozzá.

A polgármester róluk is szeretettel beszél, amikor visszaindulunk a község házára.

– Meghalt két éves korában az első gyerekük, az is rákos volt. Talán akkor határozták el, hogy annyi gyereket vállalnak, amennyit Isten ad nekik.

Mire visszaérünk a község háza elé, már várnak ránk azok, akiknek nem kell segíteni. Többségük harmincas-negyvenes nő, egyedül nevelik gyerekeiket. Sokszor olvassuk a szakirodalomban, hogy a gyerekszám szegénységi kockázat, mert Magyarországon a gyermekes családok, illetve a gyerekeiket egyedül nevelő anyák élnek a legnagyobb nélkülözésben. Az embert azonban akkor is arcul csapja a valóság, ha tisztában van a tényekkel.

A sorban egy hajlék nélküli, középkorú, rongyokba bújt férfi áll. Őt is odahívja a polgármester.

– Gyere, Feri, te is közénk tartozol – szól hozzá, és a gesztusában nincs semmi leereszkedés, sokkal inkább az elfogadás higgadtsága. A férfinak nincs háza Szorgalmatoson, a szőlők közötti présházak egyikében húzza meg magát. A polgármester nem akar ítélni, annak ellenére sem, hogy a környéken divatos szegények és szegények között különbséget tenni.

De hogy is kerülünk Szorgalmatosra Asher rabbival? Az Egységes Magyarországi Izraelita Hitközség országjárásba fogott. A program célját így foglalták össze a szervezők: „Szeresd felebarátodat, mint önmagadat. Ez a zsidó hagyomány

legfontosabb parancsa. Zsidó közösségként kétszeres a felelősségünk, hogy a segítségnyújtás ne álljon meg közösségünk falainál.” A program egy másik parancsot is követ: „Szébb dolog nincs annál, mint amikor az ember ad.” A zsidóság egyik alapértéke a jótékonyosság, amit héberül cedákának neveznek. Cedáká, azaz igazságtétel. A tanítás szerint azért rendezte az Isten úgy, hogy az emberek között egyenlőtlenségek legyenek, hogy azokat majd egymás között kiegyenlíthessék.

Ennek szellemében látogatja végig az 1 százalékos adófelajánlásoknak köszönhető adományokkal és az együttműködés szándékával az EMIH Magyarország legszegényebb régiójának településeit, Szabolcs-Szatmár-Bereg, Borsod-Abaúj-Zemplén és Heves megye falvait. Asher rabbival Szorgalmatosról Tiszadobra megyünk.

Ott is elkél a segítség, a település a leghátrányosabb helyzetű magyarországi helyszínek egyike. A szükség itt is sokkal nagyobb, mint ahány adománycsomagot az EMIH hozni tudott, így az osztást a helyi családsegítő munkatársai szervezik. Az adományok átadásánál, a községházán, Faith Asher is jelen van. Mielőtt a családok megérkeznének, a rabbi és Bán György független polgármester aláírja az EMIH és a település között létrejövő együttműködési megállapodást.

E kistelepülésen kevés a munkalehetőség, de az önkormányzat élt a közmunka kínálta lehetőségekkel, és létrehozott egy önkormányzati farmot.

– Csodálatos a természet itt – mondja a polgármester, és arról beszél hosszan, hogyan épül ki lassan a turizmus a község fő látnivalója, az Andrássy-kastély köré, amelyet nemrégiben újíttak fel. – Évente húszezren kíváncsiak a műemlékre. A Tisza ezen a szakaszon volt a legkanyargósabb, ezért kezdték el 1846-ban itt a szabályozását. Amint ez megtörtént, számos holtág jött létre, hosszasan, több ezer hektáron terülnek el a települést körbeölelve. A holtágrendszer egészen benyúlik Tiszalúc alá.

Bán Györgyről azt is megtudjuk, hogy a felszín alatt 186 méter mélyen olyan ivóvízbázis húzódik, amely egyedülálló az országban. Az még a jövő kérdése, hogy a vizet hogyan fogják kinyerni és a helyi lakosokhoz, illetve a környéken lévő településekbe eljuttatni. Amire Asher rabbi azt mondja: ha van jó gondolat, akkor lesz támogatás is hozzá Istentől.

Nem hétköznapi az a történet sem, hogy miként fedezték fel ezt a természeti kincset. A második világháború alatt itt harcoló német katonák a Tisza két partját összekötő fahidat felrobbantották. A másik oldalon, a településen túl, olajat kerestek.

– Ideát lövöldöztek, ott dolgoztak – idézi fel Bán György. Az olaj helyett azonban artézi víz bugyogott fel. Így derült ki, micsoda érték van a település alatt.

Közben megérkeznek az emberek a csomagokért, szinte csak nők. Fiatalok, karjukon

kisgyerekekkel, valamint fejkendőben és cekkerrel a falu idős asszonyai. A polgármester bemutatja Asher rabbit, majd elmondja az EMIH-hel kötött megállapodás részleteit.

– Tudom, hogy sokszor éri az a bírálata a hivatalt, hogy a polgármesternek többet kéne segítenie a rászorulóknak, de a költségvetésünk eléggé behatárolt. A pénzeket feladatokra kapjuk, nem segélyre. De Isten megadta, hogy 2012-ben kitaláljuk az önkormányzati farmot, azt, hogy a közmunkára szánt pénzből nem csak árkot fogunk tisztítani. A farm ma már évi harmincmillió forintot termel, és onnan látjuk el alapanyagokkal a falu intézményeinek konyháját és a lakókat is. Adományt elfogadni nem szégyen, tudjuk, hogy jó szívvvel hozták a vendégeink.

A polgármester ezután arról beszél a megjelenteknek, hogy annak idején zsidó családok is éltek a településen.

– Az önök nagyanyja, nagyapja normális kapcsolatban élt a zsidó lakossággal. Ha lennének zsidók a településen, most is szívesen élnénk velük. Nálunk a falu gondját viselte a zsidó temetőnek. **Van egy holokauszt-emlékművünk is, nem tiporták meg, nem rongálták meg.**

Aztán Bán György a teremben ülők felé fordul, és köszönti a település legidősebb lakóját, Zsuzsi nénit, aki néhány hete töltötte be a kilencvenedik életévét.

– Emlékszik-e Zsuzsi néni, 1945 előtt hány zsidó család élt Tiszadobon? – kérdezi tőle a polgármester. Asher rabbi előzetesen elmondta, hogy tanulmányozta a település történetét, a leírások szerint nyolc zsidó család élt a településen. Zsuzsi néni azonban nem így emlékszik. Állítja, hogy huszonkét család élt itt, név szerint is tudja őket, sőt arra is emlékszik, hol, melyik házban laktak. **Asher rabbi meg is beszél Zsuzsi néniel, hogy nemsokára újra felkeresi az EMIH a települést, és részletesen feljegyzik, kikre, mire emlékszik az idős asszony.**

– A tanítás szerint – mondja a rabbi – a zsidóknak kötelességük más felekezetekhez tartozókról is gondoskodni. Az, hogy itt vagyunk, csak a kezdete egy baráti kapcsolatnak. Legközelebb már a falunapon együtt ünneplünk önökkel. **Tiszadob különleges falu, különleges bája vannak ennek a helynek.**

A búcsú után az emberek átveszik az adománycsomagokat. A hazafelé vezető út keresztülmegy a falun. Elhaladunk a holokauszt-emlékmű mellett. Igaza volt a polgármesternek, valóban gondozzák a helyet. Az emlékmű mellett egy kis parcellányi föld, kerítés gyanánt virágokat ültettek köré. Itt működött a kóser vágóhíd, amely ellátta az ortodox vagy status quo ante családokat. Aztán elhaladunk egy zsidó terményforgalmazó család kicsiny magtára mellett. Apró kis emlékek, amelyek arról tanúskodnak, hogy egykor a mindennapok része volt errefelé a zsidó lakosság.